

# De drinkbeker

Hans van de Lagemaat

## **I. Inleiding**

Een nuttige vorm van studie in de Heilige Schrift is de woordstudie. Het enige hulpmiddel wat hierbij nodig is, is een goede concordantie. Eveneens is nodig de bereidheid om ons te laten onderwijzen. Dat wil niet alleen zeggen nieuwe dingen te leren, maar ook, wellicht op de eerste plaats, oude dingen af te leren. Vele dingen 'weten' we al. Maar het maakt al het verschil of we deze dingen van mensen geleerd hebben, of dat we ze opnieuw van God Zelf geleerd hebben.

De drinkbeker is het woord waar we ons in deze studie mee bezig houden. De concordantie van dit woord is achteraan bijgevoegd. Bij eerste oppervlakkige studie van de woordenlijst met bijbehorende Schriftplaatsen komen we tot de volgende globale indeling:

1. Een plaats van eer
2. Gemeenschap
3. Gods toorn

## 2. Een plaats van eer

De drinkbeker komen we voor het eerst tegen in de geschiedenis van Jozef. In de gevangenis maakt hij kennis met de schenker en de bakker. Het gaat daar iedere keer over 'Farao's beker'. En duidelijk blijkt dat het ambt van schenker een eervolle positie was. Hij had een directe toegang tot de hoogste heerser en was kennelijk in een positie om gunsten te vragen (Gen. 40:14). Het tweemaal gebruikte 'uw hoofd verheffen' heeft tot doel ons te wijzen op het grote contrast in het lot van de schenker en dat van de bakker.

*'Binnen nog drie dagen zal Farao uw hoofd verheffen, en zal u in uw staat herstellen.'*  
(vs. 13, de schenker).

*'Binnen nog drie dagen zal Farao uw hoofd verheffen **van boven u**, en hij zal u aan een hout hangen, en het gevogelte zal uw vlees van boven u eten.'* (vs. 19, de bakker).

De een ontvangt de hoogste verhoging denkbaar. De ander een even zo diepe vernedering.

De schenkers worden ook genoemd in al wat de koningin van Scheba zag aan het hof van Salomo en wat de oorzaak ervan was dat er 'in haar geen geest meer' was (1 Kon. 10:5; 2 Kron. 9:4). En bekend is natuurlijk Nehemia die 'des konings schenker' was (Neh. 1:11). Hij had directe omgang met de koning Arthahsasta; en zo bekend was hem het gezicht van Nehemia dat het hem onmiddellijk opviel dat er iets bijzonders aan de hand was. En dat niet alleen; hij besteedde er ook aandacht aan, hetgeen ver beneden zijn waardigheid geweest zou zijn als de schenker tot de minderen onder zijn onderdanen had behoord (Neh. 2:1-8).

De Schrift toont ons nog zo'n schenker. Jeremia. Ook hij werd tot die hoge post verheven. Ook hem viel die eer te beurt. Dit hebben we geestelijk te verstaan.

*'Want alzo heeft de HEERE, de God Israëls, tot mij gezegd: Neem deze beker des wijns der grimmigheid van Mijn hand, en geef die te drinken al de volken, tot welke Ik u zende.'* (25:15).

*'En ik nam de beker van des HEEREN hand, en ik gaf die te drinken al de volken, tot welke de HEERE mij gezonden had.'* (vs. 17).

Het ambt van schenker vond plaats in de nabijheid van de koning. En zo ook dat van Jeremia. Let op het voortdurend herhaalde 'koning' en 'koningen' in vers 18-26. De wijn die Jeremia voor deze koningen moest schenken was een hele bijzondere, namelijk 'de wijn van de

grimmigheid van Mijn hand'. En omdat het te voorzien was dat de koningen deze wijn niet zo gewillig zouden drinken als Salomo, Arthahsasta of Farao, staat er:

*'En het zal geschieden, wanneer zij weigeren zullen de beker van uw hand te nemen om te drinken, dat gij tot hen zeggen zult: Zo zegt de HEERE der heirscharen; Gij zult zekerlijk drinken!'* (vs. 28).

Hier stijgt het ambt van de schenker boven dat van de koning uit. En dat komt omdat Jeremia niet was aangesteld door de koningen maar door de Allerhoogste Zelf.

Omdat we later nog uitvoerig zullen terug komen op de inhoud van deze drinkbeker die Jeremia de koningen der aarde voor moest houden, letten we nu nog even op 'de schenker' zelf.

### **Jeremia**

Zijn aanstelling tot lezen we in het eerste hoofdstuk.

*'Zie, Ik stel u te dezen dage over de volken en over de koninkrijken, om uit te rukken, en af te breken, en te verderven, en te verstoren; ook om te bouwen en te planten.'* (vs. 10).

*'Want zie, Ik stel u heden tot een vaste stad, en tot een ijzeren pilaar, en tot koperen muren tegen het ganse land; tegen de koningen van Juda, tegen haar vorsten, tegen haar priesteren, en tegen het volk van het land.'* (vs. 18).

Kortom:

*'Ik heb u de volken tot een profeet gesteld.'* (vs. 5).

Het eerste wat Jeremia zag, was niet de geweldige eer die hem te beurt viel, maar wel zijn eigen onbekwaamheid tot zulk een hoge roeping.

*'Ach, Heere HEERE! Zie, ik kan niet spreken, want ik ben jong.'* (vs. 6).

Zulke tegenwerpingen zijn gebaseerd op wie de mens is. Ze worden opgelost door te zien op Wie God is, en hoe Hij handelt.

*'Zeg niet: Ik ben jong; want overal, waarhenen Ik u zenden zal, zult gij gaan, en alles, wat Ik u gebieden zal, zult gij spreken.'* (vs. 7).

Leeftijd doet hierin niet ter zake.

*'Vrees niet voor hun aangezicht, want Ik ben met u, om u te redden, spreekt de HEERE.'* (vs. 8).

Het geheim achter Jeremia's leven, lijden en standvastigheid; niet een natuurlijk, aangeboren, krachtig karakter; niet een man 'uit één stuk', zonder vrees en angst; maar Gods roeping en zending. 'Ik zal u zenden... Ik zal u gebieden.' (vs. 7, 8).

Jeremia's aanstelling tot 'schenker' bracht hem geen aanzien of eer, zoals de andere schenkers van de Schrift. Als geen andere profeet was lijden zijn deel. En van wat we noemen 'levensgeluk' lezen we na zijn roeping niet of nauwelijks. En een dankbaar oor voor zijn boodschap was ook al niet aanwezig. Maar hij had het Woord des HEEREN. En dat was hem 'tot vreugde en tot blijdschap' (15:16). In dit alles is hij een beeld van de Heere Jezus in Zijn profetische bediening op aarde.

### 3. Gemeenschap

Het volgende beeld dat ons voor ogen komt bij het drinken van de drinkbeker is die van gemeenschap, delen in. Wel heel mooi komt dat tot uiting komt dat in de gelijkenis die Nathan tot David sprak ter inleiding op zijn bestraffing van moord en overspel.

*‘Maar de arme had gans niet dan een enig klein oilam, dat hij gekocht had, en had het gevoed, dat het groot geworden was bij hem, en bij zijn kinderen tegelijk; het at van zijn bete, en dronk van zijn beker, en sliep in zijn schoot, en het was hem als een dochter.’ (2 Sam. 12:3).*

Kunnen we ons een liefelijker plaatje voorstellen? Een mooiere voorstelling van huiselijke vrede, geluk en tevredenheid? Een arme man met zijn gezin en een lam als hun enig bezit, maar dat zij koesterden als was het een van hun. En dat is ook Nathans doel met ‘het at van zijn bete, en dronk van zijn beker, en sliep in zijn schoot’. Het lam was hem niet zomaar een lam. Het was hem dierbaar, ‘en het was hem als een dochter’. Het lam **deelde in** al de kleine vreugden van het gezin van de arme man en het leefde in volkomen gemeenschap met de familie.

De plaats van eer en de gemeenschap vloeien ineen bij de inzetting van het avondmaal. De inleiding daarop begint in Mattheüs 20:

*‘Toen kwam de moeder van de zonen van Zebedeüs tot Hem met haar zonen, Hem aanbiddende, en begerende wat van Hem. En Hij zei tot haar: Wat wilt gij? Zij zei tot Hem: Zeg, dat deze mijn twee zonen zitten mogen de een tot Uw rechter-, en de ander tot Uw linkerhand in Uw koninkrijk.’ (vs. 20, 21).*

Zij zocht voor haar zonen een plaats van eer. Maar het was met haar net als het met ons is; ‘want wij weten niet, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort’ (Rom. 8:26). En dat is het wat de Heere haar antwoordt: ‘Gijlieden weet niet wat gij begeert.’ En dan begint Hij te spreken over het drinken van een drinkbeker.

Let nu op het onderscheid. Zij, de zonen van Zebedeüs, verblind als zij zijn door de hoge eer die zij begeren, denken aan niets anders dan het drinken van de drinkbeker in Zijn Koninkrijk. De Heere Zelf doelt in de plaats daarvan op die geestelijke drinkbeker, die Hem bereid is als de weg tot het Koninkrijk, de weg van het lijden. *‘Kunt gij de drinkbeker drinken, die Ik drinken zal?’*

Is het niet duidelijk dat de Heere hen tot nadenken wil stemmen? Bedenkt wat gij begeert. De heerlijkheid van het Koninkrijk trekt ons allemaal. Maar is de weg ernaar toe ons even dierbaar? Zonder na te denken antwoorden de twee: 'Wij kunnen.' Pijnlijk komt hier de eenzaamheid en het niet begrepen zijn van onze Heere tot uitdrukking. Zij die het nauwst met Hem omgingen, die Hem het meest nabij waren, konden Zijn woorden niet doorgronden en dachten feitelijk alleen aan zichzelf. Zou de Heere in deze vraag aan Zijn discipelen niet gedacht hebben aan dezelfde drinkbeker als in Johannes 18:11 en Mattheüs 26:39?

*'Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan! Doch niet, gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.'*

*'De drinkbeker, die Mij de Vader gegeven heeft, zal Ik die niet drinken?'*

En wijzen de omstandigheden in de context van deze twee verzen niet naar Zijn schandelijke dood aan het kruis?

Dit aspect van het drinken van de drinkbeker, het lijden, is de discipelen onbekend. (Hoewel onnodig, want zowel de Schrift als de Heere Zelf spraken erover). Daarom antwoorden zij met de grootste vrijmoedigheid: 'wij kunnen'. Zij wisten waarlijk niet waar zij het over hadden. Toch volgt er geen genadeloze bestraffing. Door sommigen wordt de vraag van de moeder en haar zonen uitgelegd als behorende tot de vleselijke denkbeelden van een uitgesproken Joodse toekomstverwachting. En zij, evenals degenen met diezelfde verwachting, worden met de grootste neerbuigendheid bekeken en beoordeeld. Toch sluit het antwoord van de Heere Jezus Christus volledig bij deze 'droombeelden' aan. De enige variatie die Hij Zelf erop geeft is dat het bij Hem niet staat te geven het zitten tot Zijn rechter- en tot Zijn linkerhand.

*'Maar het zal gegeven worden dien het bereid is van Mijn Vader.'*

Hij ontkent het feit niet, maar wel Zijn macht daarover.

Toen de Heere sprak van de drinkbeker van Zijn lijden; en toen de discipelen, denkend aan een andere drinkbeker, zeiden dat zij die ook kunnen drinken, hoe komt het dan dat Hij toch antwoordde: 'Mijn drinkbeker zult gij wel drinken'?

Hier vloeien de twee gedachten, de plaats van eer en de gemeenschap, wondermooi ineen. Want de eerstvolgende plaats waar we lezen over het drinken van de drinkbeker is Mattheüs 26:27, 28.

*‘En Hij nam de drinkbeker, en gedankt hebbende, gaf hun die, zeggende: Drinkt allen daaruit; want dat is Mijn bloed, het bloed van het Nieuwe Testament<sup>1</sup>, hetwelk voor velen vergoten wordt, tot vergeving der zonden.’*

Hier is het drinken van de drinkbeker symbool voor de gemeenschap aan het bloed van Christus, dat wil zeggen aan de vrucht van Zijn lijden en dood, waardoor al de weldaden van het Nieuwe Verbond toegankelijk worden.

Het volgende vers is opmerkelijk, maar wordt bij de verklaring van de instelling van het Heilig Avondmaal gewoonlijk weggelaten of slechts zijdeling aangestipt.

*‘En Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van de vrucht van de wijnstok tot op die dag, wanneer Ik met u dezelve nieuw zal drinken in het Koninkrijk van Mijn Vader.’ (vs. 29).*

Het lijkt erop dat de Heere Jezus hier terugkomt op de vraag van de discipelen in 20:20,21. Hij verwijst hier naar de oprichting van het Koninkrijk, wanneer Hij Zijn plaats van heerlijkheid op aarde in zal nemen. Dan zal Hij van de vrucht van de wijnstok nieuw drinken met Zijn discipelen. Op nog duidelijker wijze wordt dat verwoord in Lukas 22.

*‘En Hij zei tot hen: Ik heb grotelijks begeerd, dit Pascha met u te eten, eer dat Ik lijde; want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten al, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk van God.’ (vs. 15,16)*

en:

*‘Want Ik zeg u, dat Ik niet drinken zal van de vrucht van de wijnstok, totdat het Koninkrijk van God zal gekomen zijn.’ (vs. 18).*

Tot hier is het duidelijk dat de drinkbeker van het laatste Avondmaal alles te maken heeft met de bevestiging van het Nieuwe Verbond en de oprichting van het Koninkrijk aan Israël. Met de vestiging van dat Koninkrijk zouden de volkeren der aarde gezegend worden. Dat is de lijn zoals die geopenbaard is in de Schriften van het Oude Testament. Zo geloofden de apostelen het. Zo hield de Heere Jezus het hun voor. Wat nu voor allen helder wordt is dat het Nieuwe Verbond niet bezegeld wordt met het bloed van een offerdier, maar met het bloed van de Zoon

---

<sup>1</sup> Van het Nieuwe Verbond



des mensen Zelf. En dat het Koninkrijk op geen andere wijze gestalte zal kunnen krijgen dan door Zijn dood en opstanding.

Ook Paulus spreekt in één brief over het drinken van de drinkbeker binnen de instelling van het Heilige Avondmaal. Nu zou de tegenwerping of gevolgtrekking als volgt verwoord kunnen worden. De Heere stelde het Avondmaal in. Hij sprak daarbij over het Nieuwe Verbond en het Koninkrijk. Paulus neemt de instelling over, ja zegt dat hij die ‘van de Heere ontvangen’ heeft (1 Kor. 11:23). Paulus richtte zijn brieven tot de Gemeente, de Kerk. Het Koninkrijk is dus de kerk, en de kerk dus het Koninkrijk.

Het is een van de pijlers waarop de kerk van Rome rust. Het is de gangbare gedachtegang in de theologie sinds de dagen van Augustinus (4<sup>e</sup> eeuw na Christus), en de Schriftuurlijke eschatologie, de hoop op de persoonlijke wederkomst van Christus en de vestiging van Zijn Koninkrijk wordt weggeredeneerd en van alle kracht ontdaan. En het lijkt nog waar ook. In 1 Korinthe 10:14-22 worden de Korinthiërs gewaarschuwd van alle afgodendienst te vlieden. (vs.14).

*‘Gij kunt de drinkbeker des Heeren niet drinken, en de drinkbeker der duivelen.’* (vs. 21).

Die drinkbeker is *‘de drinkbeker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen’* en staat voor *‘een gemeenschap des bloeds van Christus.’* (vs. 16). De drinkbeker wordt hier nadrukkelijk voorgesteld als een gemeenschap. In 1 Korinthe 11 gaat Paulus uitvoeriger in op de instelling van het Avondmaal.

*‘Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker, na het eten van het Avondmaal, en zei: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament<sup>1</sup> in Mijn bloed. Doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken, tot Mij gedachtenis. Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten, en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt.’* (1 Kor. 11:25, 26).

En let op die laatste paar woorden: ‘totdat Hij komt’. De overeenkomst is treffend. ‘Totdat Hij komt’. ‘In het Koninkrijk van Mijn Vader’. (Mat.26:29). ‘In het Koninkrijk van God.’ (Mark. 14:25). ‘Totdat het Koninkrijk van God zal gekomen zijn.’ (Luk. 22:18).

---

<sup>1</sup> Het Nieuwe Verbond

De verkondiging van de dood des Heeren is de bevestiging dat het Nieuwe Verbond gesloten is en bevestigd is door Zijn bloed. Maar in welke relatie staat nu de kerk en de bediening van Paulus tot het drinken van die drinkbeker, kortom, tot het Nieuwe Verbond? Een kleine uitweiding over de bediening van Paulus lijkt ons niet verkeerd.

## 4. De bediening van de apostel Paulus

Paulus is in menig opzicht anders dan de andere apostelen. Daarom hadden de gelovige Joden en zelfs de apostelen van de Heere zo'n grote moeite met hem. Hij week zo zeer af van de vertrouwde weg met zijn Evangelie dat er wel botsingen móesten ontstaan. Maar waarin bestond nu dat onderscheid? En in welk licht plaatsen we zijn gehele bediening?

Zijn brieven wijzen erop (en ook zijn woorden in Handelingen) dat we zijn bediening moeten onderscheiden in twee delen. Een vroegere periode en een latere periode. Beide waren in zekere zin uniek. Maar het eerste gedeelte van zijn bediening was in overeenstemming met 'de wet en de profeten.' Die vond zijn grond in het Oude Testament. Het tweede latere deel van zijn bediening had als onderwerp een volslagen nieuwe openbaring bestemd voor de periode na Handelingen 28 en betreft de Gemeente der Verborgenheid. Het was een bediening waarvan de Heilige Geest hem betuigde dat het er een zou zijn van 'banden en verdrukkingen' (Hand. 20:23). De brieven die deze Verborgenheid openbaren zijn dan ook geschreven vanuit de gevangenis in Rome. (Efeziërs, Filippensen. Kolossensen, 2 Timotheüs).

Maar we beperken ons nu tot het eerste deel van zijn bediening. Hoewel het tweede deel ons leidt tot ongekende geestelijke hoogten is het eerste wat ingewikkelder om te onderscheiden en veronderstelt de grootste nauwkeurigheid in ons lezen om tot een helder inzicht te komen.

Dat we moeten onderscheiden tussen Petrus en Paulus ligt aan de oppervlakte.

*'Maar, daarentegen, als zij zagen, dat aan mij het Evangelie van de voorhuid toebetrouwd was, gelijk aan Petrus dat van de besnijdenis; (Want Die in Petrus krachtelijk wrocht tot het apostelschap van de besnijdenis, Die wrocht ook krachtelijk in mij onder de heidenen); en als Jakobus, en Céfas, en Johannes, die geacht waren pilaren te zijn, de genade, die mij gegeven was, bekenden, gaven zij mij en Bárnabas de rechterhand van de gemeenschap, opdat wij tot de heidenen, en zij tot de besnijdenis zouden gaan.'* (Gal. 2:7-9).

En dit was niet zo maar een onderlinge afspraak, maar een zaak van roeping en zending. Paulus had een Goddelijk mandaat om het evangelie, *zijn* evangelie aan de volken te brengen. Petrus en de anderen moesten zich beperken tot de besnijdenis, Israëel. Jakobus richt zijn brief 'aan de twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn,' (Jak. 1:1) en aan niemand anders. Petrus schrijft zijn eerste brief 'aan de vreemdelingen, verstrooid in Pontus, Galatië, Kappadocië, Azië en Bithynië,' Joden in de verstrooiing (1 Pet. 1:1). Zijn tweede brief is gericht aan dezelfde groep mensen, hetgeen blijkt uit 2 Petrus 3:1.

Indien we even de historische lijn in de Schrift vast houden, is het niet moeilijk om in te zien wat dit ‘apostelschap van de besnijdenis’ inhoudt. Het doel was om Israël te overtuigen dat Jezus Christus de Messias, hun Koning is, de beloofde Verlosser. De bekering van het volk zou het Koninkrijk op aarde brengen en door dat volk zouden de heidenen toegebracht worden en in de weg des Heeren worden onderwezen (zie bijvoorbeeld 1 Pet. 2:12). Het is toch niet voor niets dat we de twaalf apostelen (ondanks Mat. 28:19!) voortdurend in Jeruzalem vinden en dat we hoegenaamd niets terugzien van ‘de geweldige zendingsdrang’ die hun meestal in de schoenen wordt geschoven. Integendeel, zij beperken zich welbewust tot de nauwe cirkel der besnijdenis. Dat was tot dan toe Gods geopenbaarde weg. Verder gingen ze niet. Verder konden ze niet gaan.

In de Evangeliën kwam de Heere Jezus Christus als de beloofde Verlosser. Hij werd verworpen. Maar Zijn gebed werd verhoord.

*‘Vader, vergeef het hun; want zij weten niet wat zij doen.’ (Luk. 23:34).*

In Handelingen gaat opnieuw de oproep tot bekering uit en de vermaning tot het geloof in Christus. Maar ook nu blijkt de hardigheid van het onbekeerlijke hart van Israël en zijn leiders. Keihard komt dat tot uiting in de dood van Stéfanus. Na zijn lange rede waarin hij de ganse geschiedenis van Israël naloopt, eindigt hij met een scherpe toepassing aan het adres van de Joodse raad.

*‘Gij hardnekkigen en onbesnedenen van hart en oren, gij wederstaat altijd de Heilige Geest; gelijk uw vaders, alzo ook gij. Wie van de profeten hebben uw vaders niet vervolgd? En zij hebben gedood degenen, die te voren verkondigd hebben de komst des Rechvaardigen, van Welke gijlieden nu verraders en moordenaars geworden zijt. Gij, die de wet ontvangen hebt door bestellingen der engelen, en hebt ze niet gehouden!’ (Hand. 7:51-53).*

Juist deze laatste woorden waren te veel. Zij, die strenge wetsbetrachters, de wet niet gehouden?

*‘Als zij nu dit hoorden, berstten hun harten, en zij knersten de tanden tegen hem.’ (vs. 54).*

En woedend stenigden zij Stéfanus.

Het is niet voor niets, dat we juist hier voor het eerst een glimp opvangen van Saulus. Stéfanus had ook een gebed. Geheel in de geest van zijn grote Meester. ‘Heere, reken hun deze zonde niet toe.’ (vs. 60). Ook dat gebed werd verhoord. Niet in de bekering van al de leiders van het volk, maar van Saulus van Tarsen, de geleerde en zeer strenge Farizeeër.

Met de bediening die hij dan krijgt treedt hij als het ware in de plaats van het volk. Waar meer en meer het totale falen van Israël openbaar kwam trad deze apostel meer en meer naar de voorgrond en deed hij het werk wat eigenlijk door Israël als volk gedaan moest worden: de heidenen leiden in de kennis van Christus Jezus.

*‘Deze is mij een uitverkoren vat, om Mijn Naam te dragen voor de heidenen, en de koningen en de kinderen van Israël.’ (Hand. 9:15).*

Als zodanig was hij dienaar van het nieuwe verbond. (2 Kor. 3:6). Aan de ene kant stond zijn bediening volledig in verband met het Koninkrijk. Aan de andere kant droeg zijn bediening een geheel eigen karakter. De historische volgorde werd omgedraaid. Israël werd gedeeltelijk terzijde geschoven en de volkeren kregen ‘voortijdig’ toegang tot de weldaden van het Nieuwe Verbond. Ook Paulus hield zich aanvankelijk aan de historische volgorde, om die term maar even te handhaven. Hij richt zich op zijn zendingsreizen eerst tot de Joden, en gaat eerst naar de synagogen.

*‘Het was nodig, dat **eerst tot u** het Woord Gods gesproken zou worden.’ (Hand. 13:46). **‘Eerst de Jood, en ook de Griek.’** (Rom. 1:16).*

Maar overall waar zijn boodschap werd verworpen door de synagoge richtte hij zich tot de heidenen. Waar de Joden hun taak lieten liggen nam Paulus die over.

Tegelijk zien we dat de bediening van Paulus uitsteeg boven die van de apostelen van de besnijdenis. Deze laatsten beperkten zich tot de ‘aardse’ sfeer en het Koninkrijk en al wat daarmee in verband stond. Paulus leidt de gelovigen in de ‘hemelse’ sfeer. We zien in al zijn brieven dat zijn onderwijs bepaalde kenmerken draagt die we in de brieven van de anderen niet tegenkomen.

Misschien al te eenvoudig gezegd, moeten we aannemen dat er in Handelingen twee bedelingen door elkaar heen lopen. We zouden het een overgangsfase kunnen noemen. De prediking van het Koninkrijk ging nog uit en er was nog de verwachting van de spoedige komst des Heeren. Ook Paulus leefde in deze periode in die verwachting (1 Kor. 15:51, 52; 1 Thes. 4:15-

17). Maar tegelijkertijd had hij een heel eigen bediening onder de heidenen, met een onderwijs waar veel Joden en ook gelovige Joden nog niet aan toe waren.

Maar zelfs die bediening had voor Paulus een betekenis voor zijn eigen volk:

*‘Want ik spreek tot u, heidenen, voor zoveel ik der heidenen apostel ben, ik maak mijn bediening heerlijk; of ik enigszins mijn vlees tot jaloersheid verwekken, en enigen uit hen behouden mocht. Want indien hun verwerping de verzoening is der wereld, wat zal de aanneming wezen, anders dan het leven uit de doden?’ (Rom. 11:13-15).*

Ook nu denkt hij aan de bekering van Israël.

Nu zijn zijn vroegere brieven, waaronder die aan de Korinthiërs, in deze periode geschreven. We vinden daarin enerzijds leerstellig onderwijs wat we eerst moeten leren en doorleven voor we ook maar iets van zijn latere brieven kunnen doorgronden. Anderzijds treffen we er zaken in aan die zuiver betrekking hebben op die periode en in verhouding staan tot de prediking van het koninkrijk en de bevestiging van het Nieuwe Verbond. Daaronder moeten we begrijpen 1 Korinthe 11:17-34. Paulus spreekt hier geheel tegen de achtergrond van het Nieuwe Verbond. En het Nieuwe Verbond heeft alles te maken met Israël en de komst van het Koninkrijk.

Een leer als bovenstaande die zo diep insnijdt in de traditie en die Gods kinderen de dierbare inzettingen van doop en avondmaal wil ontnemen, zoals de beschuldiging dikwijls luidt, moet wel op tegenstand stuiten. En naar de mate waarin we onszelf gedrenkt weten in de traditionele leer zullen we dit alles niet licht aannemen.

In de eerste plaats is het me er niet om te doen om iemand, wie dan ook, iets te ontnemen. Veeleer om door te dringen tot de Waarheid, althans die zo dicht mogelijk te benaderen. Vaak moeten we onze gevoelens daarbij niet ontzien, hoe ‘dierbaar’ vroegere bevindingen ons ook zijn of waren.

Ten tweede moet het een ieder toch opvallen dat een inzetting waarin zo duidelijk de gemeenschap der heiligen in openbaar moet komen, maar waardoor juist zo’n verdeeldheid wordt veroorzaakt, of niet duidelijk is geformuleerd, of verkeerd wordt uitgelegd en gebruikt. Laten we ons ervoor hoeden de Schrift van onduidelijkheid te beschuldigen en laten we de eerste conclusie laten varen. We beperken ons dus tot de tweede gevolgtrekking: verkeerde uitleg en gebruik. Veel strijd wordt bijgelegd als we alle onenigheid wijten aan onze eigen onwetendheid.

Ten derde een redenering die voor de meesten meer gewicht in de schaal zal leggen. Wanneer we tornen aan 'het drinken van de drinkbeker' zullen we ons in de ogen van velen begeven op de rand van ketterij. Maar 1 Korinthe 11 is de enige Schriftplaats, na de Evangelieën, waarin min of meer duidelijke aanwijzingen gegeven worden voor het heilig Avondmaal. Mijn mening is dat die Schriftplaats hoort bij een specifieke prediking en bedeling. En waar we de bedelingen niet (kunnen) onderscheiden zullen we tevreden moeten zijn met een zekere mate van verwarring.

Het merkwaardige feit doet zich voor dat degenen die bij het lezen of horen van dit soort taal de meeste wrevel en opstand in zich voelen opkomen, precies hetzelfde argument gebruiken bij het lezen en uitleggen van het volgende hoofdstuk, 1 Korinthe 12. 'Gaven der gezondmakingen'... en 'menigerlei talen' (vs. 28) behoren specifiek tot die periode en hebben in onze tijd geen plaats, zo luidt het gereformeerde argument tegen de pinksterbeweging. En daar kan ik het mee eens zijn. Ze behoorden (en zullen behoren) tot de prediking van het Koninkrijk. Maar waar ik het niet mee eens kan zijn is het inconsequente in de wijze van redeneren. In feite verliest die alle kracht en zaagt men de poten onder zijn eigen stoel vandaan door 'dwalingen' te bestrijden met argumenten die men gebruikt om eigen dwalingen overeind te houden!

De geestelijke, persoonlijke **toepassing** van het drinken van de drinkbeker blijft natuurlijk pal overeind staan. Waar we ons mee bezig houden is **uitleg**. De toepassing maakt een ieder voor zich. Indien de uitleg zuiver en duidelijk is ligt de persoonlijke toepassing er gewoonlijk vlakbij. En zo ook hier.

*'Ja, ik zeg, dat hetgeen zij de heidenen offeren, zij de duivelen<sup>1</sup> offeren, en niet Gode; en ik wil niet, dat gij met de duivelen gemeenschap hebt. Gij kunt de drinkbeker des Heeren niet drinken, en de drinkbeker der duivelen; gij kunt niet deelachtig zijn aan de tafel des Heeren, en aan de tafel der duivelen. Of tergen wij de Heere? Zijn wij sterker dan Hij?' (10:20-22).*

Dit wordt ons er niet minder persoonlijk om dan voor de Korinthiërs.

---

<sup>1</sup> Démonen

## 5. De drinkbeker der toorn

Er is nog een heel ander aspect aan de drinkbeker in de Schrift. We hebben hem al even aangestipt in het eerste gedeelte. Het is de 'beker van de wijn van de grimmigheid' (Jer. 25:16). Jeremia krijgt de opdracht om al de volken tot wie de HEERE hem zendt te drinken te geven uit deze beker. Natuurlijk is dit een zinnebeeldige voorstelling van zaken. En de betekenis van deze beeldspraak wordt dan ook gegeven in de volgende verzen. Jeremia moest het oordeel profeteren over al deze volken. En dat oordeel betekende 'woestheid', 'ontzetting', 'een aanfluiting'. 'een vloek' (vs.18) en 'het zwaard.' (vs.27,29,31).

De zekerheid en onontkoombaarheid van dit gericht lezen we in vers 28.

*'En het zal geschieden, wanneer zij weigeren zullen de beker van uw hand te nemen om te drinken, dat gij tot hen zeggen zult: Zo zegt de HEERE der heirscharen; Gij zult zekerlijk drinken!'*

Jeremia ontmoette veel ongeloof en bespottung op zijn prediking. En van enige vrucht, bekering, heeft hij hoegenaamd niets gezien. Maar het was zijn opdracht de woorden Gods te brengen ondanks wat de mensen ervan zouden zeggen. Of zij het zouden geloven of niet. Tegelijk was dat de enige bron van kracht voor de eenzame profeet. Het waren niet zijn woorden, het waren de woorden van de HEERE der heirscharen, de God van Israël. Hij bracht geen kille verhaaltjes, voortgebracht door een mens, maar de boodschap vol van kracht van de God des hemels Zelf. Vele malen zal Jeremia getwijfeld hebben aan zijn eigen kracht en de geloofwaardigheid van zijn eigen persoon. Maar als dan het Woord des HEEREN weer tot hem kwam met het 'zo spreekt de HEERE' dan werd hij bekrachtigd door een nieuwe energie en bracht hij ondanks zichzelf en ondanks alle tegenstand, de woorden van Zijn God.

De eerste in de rij van 'al de volken, tot welke de HEERE mij gezonden had' is Juda: 'Jeruzalem, en de steden van Juda, en haar koningen, en haar vorsten.' En dat is ook de plaats waar het oordeel begint:

*'Want ziet, in de stad, die naar Mijn Naam genoemd is, begin Ik te plagen.'* (Jer. 25:29).

In Ezechiël 9 vinden we iets soortgelijks. Ook in dat hoofdstuk lezen we van de gruwelen van het volk Gods en Zijn toorn daarover. Een gelovig overblijfsel wordt een teken aan het voorhoofd gegeven (vergelijk Opb. 14:1; 7:3-8); dat zijn niet zomaar oppervlakkige 'gelovigen'



of mensen die laatdunkend uit de hoogte neerzien en op alles kritiek hebben wat in hun straatje niet te pas komt, maar het zijn mensen bij wie de eer van God op het hart gebonden ligt, en

*‘die zuchten en uitroepen over al die gruwelen, die in het midden derzelve gedaan worden.’ (Ez. 9:4).*

Dit overblijfsel wordt gespaard, maar de anderen vallen onder het vernietigende werk van de zes mannen. En zij moeten **beginnen** bij Zijn heiligdom. Gods gericht over Jeruzalem begint bij de tempel. Gods gericht over de volken begint bij Jeruzalem en Juda.

Deze twee Schriftplaatsen werpen enig licht op 1 Petrus 4:17.

*‘Want het is de tijd, dat het oordeel beginne van het huis Gods, en indien het eerst van ons [Petrus is een Jood en schrijft zijn brief aan gelovige Joden] begint, welk zal het einde zijn van degenen, die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn?’*

Petrus roept de lezers van zijn brief in dit gedeelte op geen gemeenschap te hebben met de gruwelen om hem heen. Dat kan lijden met zich mee brengen (vs.16), maar dat is een lijden dat verre te verkiezen is boven het lijden wat ‘degenen, die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn’ zullen ondergaan.

Na Jeruzalem en Juda komen de heidenvolkeren, waarvan in de verzen 19-26 (van Jeremia 25) een uitgebreide opsomming wordt gegeven. Ten laatste zal de koning van Sesach drinken uit de beker van de wijn der grimmigheid. (v.26).

Sesach komt verder voor in Jeremia 51:41.

*‘Hoe is Sesach zo veroverd, en de roem der ganse aarde ingenomen! Hoe is Babel ingenomen tot een ontzetting onder de heidenen!’*

Sesach en Babel zijn hier eender. De Masoreten wijzen er al op dat Sesach gevormd is naar het alfabet waarin de letters in omgekeerde volgorde geplaatst worden. De S, in het Hebreeuws de voorlaatste letter, vervangt dan de B en de K neemt dan de plaats in van de L (klinkers kent het Hebreeuws niet), zodat er Babel ontstaat, indien we de letters weer omzetten.

Mogelijk staat Babel hier als laatste omdat die zelf eerst als drinkbeker in de hand des HEEREN fungeert om de volken daaruit te doen drinken.

*‘Babel was een gouden drinkbeker in de hand des HEEREN, die de ganse aarde dronken maakte; de volken hebben van haar wijn gedronken, daarom zij de volken dol geworden.’ (Jer. 51:7).*

Bekend is ook dat Babel het instrument in Gods hand is Om Israël te tuchtigen. Zie bijvoorbeeld Jesaja 47.

*‘Zit stilzwijgende, en ga in de duisternis, gij dochter der Chaldeën! Want gij zult niet meer genoemd worden koningin der koninkrijken. Ik was op Mijn volk zeer toornig, Ik ontheiligde Mijn erve, en Ik gaf hen over in uw hand; doch gij beweest hun geen barmhartigheden, ja, zelfs over de oude maakte gij uw juk zeer zwaar. En gij zeide: Ik zal koningin zijn in eeuwigheid; tot nog toe hebt gij deze dingen niet in uw hart genomen, gij hebt aan het einde daarvan niet gedacht. Nu dan, hoor dit, gij weelderige! Die zo zeker woont, die in haar hart zegt: Ik ben het, en niemand meer dan ik: ik zal geen weduwe zitten, noch de beroving van kinderen kennen. Doch deze beide dingen zullen u in één ogenblik overkomen, op een dag, de beroving van kinderen en weduwschap; volkomenlijk zullen zij u overkomen, vanwege de veelheid uwer toverijen, vanwege de menigte uwer bezweringen.’ (vs. 5-9).*

De woorden van de Openbaring stemmen volledig met deze Oudtestamentische profetieën overeen. Bij de uitleg ervan moeten we dan ook in de eerste plaats denken aan de dag des HEEREN. Andere, vroegere gebeurtenissen in Israëls geschiedenis zijn dan niet meer dan een afschaduwning daarvan. Zo kunnen veel, maar lang niet alle profetieën toegepast worden op de terugkeer uit de Babylonische ballingschap. Dan rest het ons om de profetie die niet is vervuld of te gaan ‘vergeestelijken’ en ‘symbolisch’ uit te leggen - waarbij een ieder zijn eigen ‘geest’ mag laten spreken en zelf zijn symbolen mag kiezen en definiëren - of de profetie, in overeenstemming met alle vervulde profetie, ‘letterlijk’ uit te leggen en die op toekomstige gebeurtenissen te laten slaan.

In Openbaring 17 zien we de vrouw met de gouden drinkbeker. (vs. 4, vergelijk Jeremia 51:7). Johannes wordt daar door een van de zeven engelen getoond

*‘het oordeel der grote hoer, die daar zit op vele wateren; met welke de koningen der aarde gehoereerd hebben, en die de aarde bewonen zijn dronken geworden van de wij van haar hoererij’ (vs. 1,2).*

Het gehele hoofdstuk vormt als het ware een intermezzo tussen hoofdstuk 16 en 18. Aan het eind van hoofdstuk 16 is zij, de grote stad, het grote Babylon, gedacht geworden voor God,

*‘om haar te geven de drinkbeker van de wijn des toorns Zijner gramschap’* (vs. 19).

In hoofdstuk 17 zien we haar zelf met een drinkbeker in haar hand

*‘vol van gruwelen, en van onreinigheid harer hoererij.’* (vs. 4).

Bovendien zwelgde ze zelf in

*‘het bloed der heiligen, en van het bloed der getuigen van Jezus.’* (vs. 6).

We zien dus dat ze de gouden drinkbeker te drinken geeft aan de andere volkeren. Maar de drinkbeker uit hoofdstuk 16 was er een die zij zelf moest ledigen. Een bittere dronk na de zoete vreugde van de gruwelijke zonden! Hoofdstuk 18 gaat verder met dit oordeel over Babylon.

*‘En ik hoorde een andere stem uit de hemel, zeggende: Gaat uit van haar, Mijn volk, opdat gij aan haar zonden geen gemeenschap hebt, en opdat gij van haar plagen niet ontvangt. Want haar zonden zijn de ene op de andere gevolgd tot de hemel toe, en God is harer ongerechtigheden gedachtig geworden. Vergeldt haar, gelijk als zij ulieden vergolden heeft, en verdubbelt haar dubbel, naar haar werken; in de drinkbeker, waarin zij geschonken heeft, en weelde gehad heeft, zo grote pijniging en rouw doet haar aan; want zij zegt in haar hart: Ik zit als een koningin, en ben geen weduwe, en zal geen rouw zien. Daarom zullen haar plagen op één dag komen, namelijk dood en rouw, en honger, en zij zal met vuur verbrand worden; want sterk is de Heere God, Die haar oordeelt.’* (Opb. 18:4-8).

Indien ons een huiver doortrekt bij het lezen en overdenken van dit soort Schriftgedeelten, hoe heilig moet ons dan de plaats Golgotha zelf worden. Dezelfde drinkbeker van de toorn van God wilde Hij Zelf drinken. En dat niet voor Zijn vrienden. Want die had Hij niet. Maar voor vijanden, ja, goddelozen. Voor de inwoners van het geestelijke Babel. En hier komen de lijnen der Schrift weer bijeen in die wonderlijke, aanbiddelijke Persoon.

Maar tegelijkertijd: wat een tegenstelling.

*‘En de koningen der aarde, die met haar gehoereerd en weelde gehad hebben, zullen haar bewenen, en rouw over haar bedrijven, wanneer zij de rook haars brands zullen zien.’ (vs.18, 19). ‘En de kooplieden der aarde zullen wenen en rouw maken over haar, omdat niemand hun waren meer koopt.’ (vs. 11).*

Rouw, geweent, en weeklaag over Babylon. Maar waar is dat alles voor Jeruzalem in de nood?

*‘Waak op, waak op, sta op, Jeruzalem! Gij die gedronken hebt van de hand des HEEREN de beker Zijner grimmigheid; de droesem van de beker der zwijmeling hebt gij gedronken, ja, uitgezogen. Er is niemand van al de kinderen, die zij gebaard heeft, die haar zachtjes leidt; en niemand van al de kinderen, die zij opgevoed heeft, die haar bij de hand grijpt. Deze twee dingen zijn u wedervaren, **wie heeft medelijden met u?** Er is verwoesting, en verbreking, en honger, en zwaard, **door wien zal Ik u troosten?**’ (Jes. 51:17-19).*

Hierin is de Godsstad een beeld van onze Heere. Ook voor Hem was er geen medelijden.

*‘De versmaadheid heeft Mijn hart gebroken, en ik ben zeer zwak; en Ik heb gewacht naar **medelijden, maar er is geen; en naar vertroosting, maar heb ze niet gevonden.**’ (Ps. 69:20).*

## **6. Slot**

We hebben nu niet alle teksten onderzocht en overdacht. Ik heb wel geprobeerd de hoofdlijnen aan te geven. En wat een bijzondere lijnen zijn dat!

We vonden de drinkbeker in de hoogste ereplaats, maar tegelijkertijd in de grootste vernedering en het grootste zielenlijden dat deze kosmos ooit heeft aanschouwd.

We vonden hem in de zoete geestelijke gemeenschap der heiligen en tegelijkertijd in de brandende toorn van Gods gramschap over de zonde.

Hoe wonderlijk komen al deze lijnen bijeen, ja snijden ze elkander in, hoe kan het ook anders, Christus Jezus de Heere.

## **Concordantie**

### **Koes (Hebreeuws) – drinkbeker, steenuil**

#### **Genesis**

40:11, 11, 11, 13, 21

#### **Leviticus**

11:17; steenuil, waarschijnlijk naar de vorm van de ogen.

#### **Deuteronomium**

14:16; steenuil

#### **2 Samuël**

12:3

#### **1 Koningen**

7:27

#### **2 Kronieken**

4:5

#### **Psalmen**

11:6; 16:5; 23:5; 75:8, 9; 102:7 steenuil; 116:13

#### **Spreuken**

23:31

#### **Jesaja**

51:17, 22

#### **Jeremia**

16:7; 25:15, 17, 28; 35:5; 49:12; 51:7

#### **Klaagliederen**

4:21

## **Ezechiël**

23:31, 32, 33, 33

## **Habakuk**

2:16

## ***Potèrion (Grieks) - drinkbeker***

## **Mattheüs**

10:42; 20:22, 23; 23:25 ,26; 26:27, 39, 42

## **Markus**

7:4, 8; 9:41; 10:38, 39; 14:23, 36

## **Lukas**

11:39; 22:17, 20, 20, 42

## **Johannes**

18:11

## **1 Korinthe**

10:16, 21; 11:25, 25, 26, 27, 28

## **Openbaring**

14:10; 16:19; 17:4; 18:6